

Astrid och de små algerna

Berättelse

Astrid Cleve föddes i Uppsala år 1875. Hennes far var professor i kemi. Redan som barn fick Astrid hjälpa honom när han forskade. Han studerade kiselalger, som är mycket små alger i vatten. Man kan bara se dem i ett mikroskop. Astrid tyckte att de var spännande, och hon ville arbeta med dem hela livet.

På den tiden var det svårt för kvinnor att studera. Men Astrid började läsa naturvetenskap i Uppsala eftersom hon var duktig och ville lära sig mer. År 1898 blev hon doktor, bara 23 år gammal. Hon var den första kvinnan i Sverige som tog en doktorexamen i naturvetenskap. Det var en stor händelse.

Sedan arbetade Astrid som lärare. År 1902 gifte hon sig med en kemist, och de fick fem barn. När hon var i trettioårsåldern skilde de sig. Då var hon ensam med barnen och måste tjäna pengar själv. Därför arbetade hon mycket, men hon slutade aldrig att forska.

På sin lediga tid satt Astrid vid mikroskopet. Hon undersökte tusentals olika kiselalger. Till slut skrev hon ett stort verk i fem band om kiselalgerna i Sverige och Finland. Forskare använder det än i dag.

År 1955, när hon var 80 år, fick Astrid hederstiteln professor. Hon dog 1968. I dag minns vi henne som en viktig forskare och som en kvinna som visade vägen för andra.

Ordlista

ORD	FÖRKLARING
kiselalger	mycket små alger i vatten som man bara ser i mikroskop
mikroskop	en sak som gör små saker mycket större att se
forska	undersöka något noga för att lära sig nytt
doktor	en person som har tagit den högsta examen på universitetet
doktorexamen	den högsta examen på ett universitet
naturvetenskap	vetenskap om naturen, till exempel kemi och biologi
professor	en lärare och forskare med hög titel på universitetet
händelse	något som händer, ofta något viktigt
hederstitel	en fin titel man får som beröm
verk	här: en stor och viktig text eller bok

Läsförståelsefrågor

1. Vad arbetade Astrids far med?
 1. Han var lärare i en skola
 2. Han var professor i kemi
 3. Han var läkare på ett sjukhus
2. Var kan man se kiselalger?
 1. Bara i ett mikroskop
 2. Ute i skogen
 3. På himlen
3. Hur gammal var Astrid när hon blev doktor?
 1. 18 år
 2. 23 år
 3. 40 år
4. Vad hände efter att Astrid skilde sig?
 1. Hon slutade arbeta helt
 2. Hon var ensam med barnen och arbetade mycket
 3. Hon flyttade till ett annat land
5. Stämmer påståendena med texten? Svara **ja**, **nej** eller **det står inte i texten**.
 1. Astrid var den första kvinnan i Sverige med doktorsexamen i naturvetenskap.
 2. Astrid slutade forska när hon fick barn.
 3. Astrid hade en hund som hette Max.
6. Varför var det svårt för Astrid att studera på den tiden?
7. Vad skrev Astrid ett stort verk om?
8. Varför kan man säga att Astrid var en kvinna “som visade vägen för andra”? Förklara kort.

Facit

1. b
2. a
3. b
4. b
5. 1. ja b) nej c) det står inte i texten
6. Exempel på svar: På den tiden var det ovanligt och svårt för kvinnor att studera vid universitet.
7. Exempel på svar: Hon skrev om kiselalgerna i Sverige och Finland.
8. Exempel på svar: Hon var först av kvinnorna att ta doktorsexamen i naturvetenskap. Då blev det lättare för andra kvinnor att också studera och forska.

Bedöm öppna svar efter innehåll, inte efter exakt formulering.

FÖR LÄRAREN

Tema: kvinnor i vetenskapen och att kämpa för en dröm. Fråga 8 tränar enkel inferens. Repetera gärna preteritum (föddes, blev, skrev) i samband med texten.

Diskussionsfrågor

- Tycker du att det är viktigt att både kvinnor och män kan forska? Varför?
- Astrid forskade på sin lediga tid. Vad gör du gärna på din lediga tid?
- Astrid gav aldrig upp. När är det svårt att fortsätta med något? Vad hjälper en att inte ge upp?
- **Skriv (4-5 meningar):** Skriv om en sak du är intresserad av. Varför tycker du om den, och vad vill du lära dig mer om?

Källor och faktagranskning

- Astrid Cleve, Wikipedia (engelska): https://en.wikipedia.org/wiki/Astrid_Cleve
- Astrid Maria Cleve, Svenskt kvinnobiografiskt lexikon (skbl.se): <https://www.skbl.se/sv/artikel/AstridCleve>
- Astrid M Cleve von Euler, Svenskt biografiskt lexikon (riksarkivet.se): <https://sok.riksarkivet.se/sbl/Presentation.aspx?id=14890>
- Astrid Cleve von Euler, Naturhistoriska riksmuseet: <https://www.nrm.se/fakta-om-naturen/vaxter/alger/kiselalger/astrid-cleve-von-euler>

Faktagranskad i juni 2026. Astrid Cleve föddes 22 januari 1875 i Uppsala och dog 8 april 1968 i Västerås. Hon disputerade 1898 vid Uppsala universitet och blev därmed Sveriges första kvinna med doktorsexamen i naturvetenskap. Hon forskade om kiselalger (diatomeer) hela livet och gav ut storverket 'Die Diatomeen von Schweden und Finnland' i fem band 1951-1955. År 1955 fick hon hederstiteln professor. Hon var gift med kemisten Hans von Euler-Chelpin (Nobelpris i kemi 1929) 1902-1912 och var mor till Nobelpristagaren Ulf von Euler. Bilden har licens CC BY 4.0 via Wikimedia Commons; fotograf och årtal är okända.

Berättelser om svenskar · läromedel för svenska som andraspråk. Skapat inom Läromedelsprojektet. Senast uppdaterad 2026-06-12.